

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

11. aprill 2019*

Eelotsusetaotlus – Energia – Veeldatud naftagaasi (LPG) sektor – Tarbijakaitse –
Üldisest majandushuvist tulenev kohustus – Gaasiballooni maksimumhind –
Kojutoimetamise kohustus – ELTL artikkel 106 – Direktiivid 2003/55/EÜ, 2009/73/EÜ
ja 2006/123/EÜ – 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsuse Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205)
tõlgendamine – Proportsionaalsuse põhimõte

Liidetud kohtuasjades C-473/17 ja C-546/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 29. juuni 2017. aasta otsusega (C-473/17) ja 19. juuli 2017. aasta otsusega (C-546/17) esitatud kaks eelotsusetaotlust, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 2. augustil 2017 (C-473/17) ja 18. septembril 2017 (C-546/17), menetlustes

Repsol Butano SA (C-473/17),

DISA Gas SAU (C-546/17)

versus

Administración del Estado,

menetluses osalesid:

Redexis Gas SL,

Repsol Butano SA (C-546/17),

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta esimese koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J.-C. Bonichot (ettekandja), A. Arabadjiev, E. Regan ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: ametnik L. Carrasco Marco,

arvestades kirjalikku menetlust ja 26. septembri 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Repsol Butano SA ja DISA Gas SAU, esindajad: *abogado* F. Castedo Bartolomé, *abogado* F. Castedo Álvarez, *abogado* L. Moliner Oliva ja *abogado* A. Rueda García,
- Hispaania valitsus, esindajad: A. Rubio González ja A. Gavela Llopis,
- Euroopa Komisjon, esindajad: O. Beynet ja S. Pardo Quintillán,

olles 5. detsembri 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiivi 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2003, L 176, lk 57; ELT eriväljaanne 12/02, lk 230) ja proportsionaalsuse põhimõtet, mida Euroopa Kohus on tõlgendanud 20. aprill 2010. aasta kohtuotsuses Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205).
- 2 Taotlused on esitatud kahes kohtuvaidluses, mille pooled on ühelt poolt Repsol Butano SA ja DISA Gas SAU ning teiselt poolt Administración del Estado (riigiteenistus, Hispaania) ning mis puudutab 5. märtsi 2015. aasta korralduse IET/389/2015, millega ajakohastatakse pakendatud veeldatud naftagaasi maksimaalsete müügihindade (ilma käibemaksuta) automaatse kindlaksmääramise süsteemi ja muudetakse torustikus transporditava veeldatud naftagaasi müügihindade (ilma käibemaksuta) automaatse kindlaksmääramise süsteemi (Orden IET/389/2015 por la que se actualiza el sistema de determinación automática de precios máximos de venta, antes de impuestos, de los gases licuados del petróleo envasados y se modifica el sistema de determinación automática de las tarifas de venta, antes de impuestos, de los gases licuados del petróleo por canalización, BOE nr 58, 9.3.2015, lk 20850, edaspidi „korraldus IET/389/2015“), seaduslikkust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2003/55

- 3 Direktiivi 2003/55, mis tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiviga 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55 (ELT 2009, L 211, lk 94), artiklis 1 oli sätestatud:

„1. Käesolevas direktiivis kehtestatakse ühiseeskirjad maagaasi edastamise, jaotamise, tarnimise ja hoiustamise kohta. Selles sätestatakse eeskirjad, mis on seotud maagaasisektori korraldamise ja toimimisega, juurdepääsuga turule, maagaasi edastus-, jaotus-, tarne- ja hoiustamislubade väljastamise ning võrkude kasutamise nõuete ja korraga.

2. Käesolevas direktiivis kehtestatavad eeskirjad maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi kohta kehtivad ka biogaasile, biomassist saadavale gaasile ja muud liiki gaasile sel määral, kui neid gaase saab tehniliselt ja ohutult sisestada maagaasivõrku ja selle kaudu transportida.“

4 Direktiivi artikli 3 lõikes 2 oli sätestatud:

„Liikmesriigid võivad [EÜ] asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada maagaasisektori ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhusus ja kliimakaitse. Need kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama EL gaasiettevõtjatele võrdse juurdepääsu liikmesriikide tarbijaskonnale. Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise ja keskkonnakaitse eesmärkide täitmiseiga võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.“

Direktiiv 2009/73

5 Direktiivi 2009/73 artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolevas direktiivis kehtestatakse ühiseeskirjad maagaasi ülekande, jaotamise, tarnimise ja hoiustamise kohta. Selles sätestatakse eeskirjad, mis on seotud maagaasisektori korraldamise ja toimimisega, juurdepääsuga turule, maagaasi ülekande-, jaotus-, tarne- ja hoiustamislubade väljastamise ning võrkude kasutamise nõuete ja korraga.

2. Käesolevas direktiivis kehtestatavad eeskirjad maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi kohta kehtivad ka mittediskrimineerival viisil biogaasile, biomassist saadavale gaasile ja muud liiki gaasile sel määral, kui neid gaase saab tehniliselt ja ohutult juhtida maagaasivõrku ja selle kaudu transportida.“

6 Direktiivi artikli 3 lõikes 2 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad [EÜ] asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada maagaasisektori ettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe, taastuvenergia ja kliimakaitsega. Need kohustused peavad olema selgelt sõnastatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama ühenduse maagaasiettevõtjatele võrdse juurdepääsu liikmesriikide tarbijatele. Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise ning keskkonnakaitse ja taastuvenergia eesmärkide täitmiseiga võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.“

Direktiiv 2006/123/EÜ

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT 2006, L 376, lk 36) põhjendustes 5, 8, 17, ja 70–73 on märgitud:

„(5) [...] tuleks kõrvaldada takistused, mis tõkestavad liikmesriikides tegutsevate teenuseosutajate asutamisevabadust ja teenuste vaba liikumist liikmesriikide vahel, ning tagada teenuse kasutajatele ja teenuseosutajatele õiguskindlus, mis on vajalik nende kahe asutamislepingu põhivabaduse praktiliseks teostamiseks. Kuna teenuste siseturul eksisteerivad takistused mõjutavad ettevõtjaid, kes soovivad asutamise kaudu tegutseda teistes liikmesriikides või osutada teenust teises liikmesriigis, olemata seal asutatud, tuleks teenuseosutajatel võimaldada arendada siseturul teenuste valdkonnas oma tegevust kas mõnes liikmesriigis asutamise või teenuste vaba liikumise kaudu. Teenuseosutajatel peaks olema võimalik valida nende kahe vabaduse vahel vastavalt iga liikmesriigi arengustrateegiale.“

- (8) Käesoleva direktiivi sätteid asutamisevabaduse ja teenuste vaba liikumise kohta tuleks kohaldada üksnes sel määral, mil kõnealused tegevused on avatud konkurentsile, et need sätted ei kohustaks liikmesriike liberaliseerima üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid, erastama selliseid teenuseid osutavaid avalik-õiguslikke isikuid ega kaotama olemasolevaid monopole muudes tegevusvaldkondades või teatavate jaotusteenuste osutamisel.
- (17) Käesolev direktiiv hõlmab üksnes neid teenuseid, mida osutatakse majanduslikel kaalutlustel. [...]. Üldist majandushuvi pakkuvad teenused on teenused, mida osutatakse majanduslikel kaalutlustel ja seetõttu kuuluvad need käesoleva direktiiv reguleerimisalasse. Siiski on direktiivi reguleerimisalast välja jäetud teatavad üldist majandushuvi pakkuvad teenused, näiteks teatavad transpordivaldkonna teenused, ning teatavate muude üldist majandushuvi pakkuvate teenuste, näiteks teatavate postiteenuste osas on kehtestatud erand käesolevas direktiivis ettenähtud teenuste osutamise vabaduse sättest. [...].
- (70) Käesoleva direktiivi tähenduses ja ilma, et see piiraks asutamislepingu artikli 16 kohaldamist, võib teenuseid käsitada üldist majandushuvi pakkuvate teenustena üksnes juhul, kui neid osutatakse avalikku huvi pakkuva eriülesande raames, mille teenuseosutajale on usaldanud asjaomane liikmesriik. Ülesanne tuleks määrata ühe või enama õigusaktiga, mille vormi üle otsustab asjaomane liikmesriik ise ja millega tuleks täpsustada eriülesande täpne olemus.
- (71) Käesolevas direktiivis sätestatud vastastikune hindamine ei peaks mõjutama liikmesriikide vabadust kehtestada oma õigusaktides avalike huvide kaitsmine kõrgel tasemel, eelkõige seoses sotsiaalpoliitika eesmärkidega. Peale selle on vajalik, et vastastikusel hindamisel võetaks täielikult arvesse üldist majandushuvi pakkuvate teenuste eripära ning neile antud eriülesandeid. Seda võivad õigustada teatud piiranguid asutamisevabadusele, eelkõige juhul, kui selliste piirangute eesmärk on rahvatervise kaitse ja sotsiaalpoliitika eesmärkide saavutamine ning kui need vastavad artikli 15 lõike 3 punktides a, b ja c sätestatud tingimustele. [...].
- (72) Üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele on antud olulised ülesanded, mis on seotud sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvusega. Käesolevas direktiivis ettenähtud hindamine ei tohiks takistada selliste ülesannete täitmist. Hindamine ei tohiks mõjuta selliste ülesannete täitmiseks vajalikke nõudeid, kuid samas tuleks käsitleda põhjendamatuid piiranguid asutamisevabadusele.
- (73) [...]. Kehtestatud miinimum- ja/või maksimumhindade vastavuse hindamine asutamisevabaduse suhtes hõlmab üksnes pädevate asutuste poolt spetsiaalselt teatavate teenuste osutamiseks kehtestatud hindasid ega hõlma näiteks majade rendihindade kindlaksmääramise üldeeskirju.“

8 Direktiivi 2006/123 artikli 1 lõigete 1 ja 2 kohaselt:

„1. Käesolev direktiiv kehtestab üldsätted, mis lihtsustavad teenuseosutajate asutamisevabaduse teostamist ja teenuste vaba liikumist, säilitades samas teenuste kõrge kvaliteedi.

2. Käesolevas direktiivis ei käsitleta avalik-õiguslikele või eraõiguslikele isikutele reserveeritud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste liberaliseerimist ega teenuseid osutavate avalik-õiguslike isikute erastamist.“

9 Direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:

„1. „Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriikides asutatud teenuseosutajate poolt osutatavate teenuste suhtes.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata järgmiste tegevusalade suhtes:

a) mittemajanduslikel kaalutlustel osutatavad üldhuviteenused;

[...]“.

- 10 Nimetatud direktiivi III peatükis „Teenuseosutajate asutamisevabadus“ asuv artikkel 15 „Hindamisele kuuluvad nõuded“ sätestab:

„1. Liikmesriigid kontrollivad, kas nende õigussüsteemis on kehtestatud lõikes 2 loetletud nõuded, ja tagavad, et kõik taolised nõuded on kooskõlas lõikes 3 sätestatud tingimustega. Liikmesriigid kohandavad oma õigus- ja haldusnorme selliselt, et need oleksid vastavuses nimetatud tingimustega.

2. Liikmesriigid kontrollivad, kas nende õigussüsteemi kohaselt seatakse teenuste osutamise valdkonnale juurdepääsu või selles valdkonnas tegutsemise eeltingimuseks mõni järgmistest nõuetest:

[...]

g) kehtestatud miinimum- ja/või maksimumhinnad, millest teenuseosutaja peab kinni pidama;

h) teenuseosutaja kohustus osutada koos oma teenusega teisi spetsiifilisi teenuseid.

3. Liikmesriigid kontrollivad, kas lõikes 2 osutatud nõuded vastavad järgmistele tingimustele:

a) mittediskrimineerimine: nõuded ei või olla otseselt ega kaudselt diskrimineerivad kodakondsuse alusel ega äriühingute puhul registrijärgse asukoha alusel;

b) vajadus: nõuded peavad olema põhjendatud olulise avaliku huviga seotud põhjusega;

c) proportsionaalsus: nõuded peavad olema sobivad taotletava eesmärgi saavutamise tagamiseks; nõuded ei või minna nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale; samuti ei tohi olla võimalik asendada neid nõudeid muude, vähem piiravate meetmetega, millega saavutataks sama tulemus.

4. Lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse üldist majandushuvi pakkuvate teenuste valdkonna õigusaktide suhtes ainult sellises ulatuses, milles nimetatud lõigete kohaldamine ei takista juriidiliselt ega faktiliselt neile määratud konkreetse ülesande täitmist.

[...]

6. Alates 28. detsembrist 2006 ei kehtesta liikmesriigid ühtegi uut lõikes 2 loetletud tüüpi nõuet, kui see nõue ei vasta lõikes 3 sätestatud tingimustele.

[...]“.

Hispaania õigus

- 11 7. oktoobri 1998. aasta seaduse 34/1998, mis käsitleb süsivesinike sektorit (Ley 34/1998 del sector de hidrocarburos, BOE nr 241, 8.10.1998, lk 33517), artikli 1 lõige 3 näeb ette:

„Vedelate ja gaasiliste süsivesinike tarnimisel tuleb tegutseda kooskõlas objektiivsuse, läbipaistvuse ja vaba konkurentsi põhimõtetega.“

12 Selle seaduse artikli 37 lõikes 1 on sätestatud:

„Toornaftat võib rafineerida ning naftasaadusi, sealhulgas veeldatud naftagaasi transportida, ladustada, jaotada ja müüa vabalt kooskõlas käesolevas seaduses sätestatud tingimustega, ilma et see piiraks kohustusi, mis võivad tuleneda muudest sätetest ja asjakohastest valdkondlikest õigusaktidest, eelkõige seoses maksude, regionaalplaneerimise ja keskkonnaga ning tarbijate ja kasutajate kaitsega.“

13 Seaduse artiklis 38 on sätestatud:

„Naftasaaduste hinnad kujunevad vabalt.“

14 Seaduse nr 34/1998 neljas üleminekusäte nägi ette:

„Õigusnormidega kindlaks määratud valemi abil võib valitsus kehtestada maksimaalsed jaemüügihinnad pakendatud veeldatud naftagaasile, niikaua kui turulepääsu ja konkurentsi tingimusi sellel turul ei peeta piisavaks. Maksimumhind hõlmab kojutoimetamise kulu.“

15 1. oktoobri 1999. aasta kuningliku dekreetseaduse 15/1999, millega kiidetakse heaks liberaliseerimise, struktuurireformi ja konkurentsi suurendamise meetmed süsivesinike sektoris (Real Decreto-ley 15/1999 por el que se aprueban medidas de liberalización, reforma estructural e incremento de la competencia en el sector de hidrocarburos, *BOE* nr 236, 2.10.1999, lk 35442), artikkel 5 nägi ette:

„1. Maksimaalne jaemüügihind (käibemaksuta) pakendatud veeldatud naftagaasile balloonides, mille netokaal on 8 kilogrammi [kg] või rohkem, on 83,4 pesetat/kg, mis sisaldab kojutoimetamise kulu. Seda hinda kohaldatakse 12 kuu jooksul alates kuningliku dekreetseaduse jõustumisest.

2. Tööstuse ja energeetika minister kehtestab ministri määrusega valitsuse delegeeritud majandusajade komisjoni nõusolekul eelmises lõikes kehtestatud 12 kuu jooksul süsteemi pakendatud veeldatud naftagaasi müügihindade määramiseks, arvestades turgude hooajalisust.

3. Kui turulepääsu ja konkurentsi tingimusi sellel turul ei peeta piisavaks, võib tööstuse ja energeetika minister kehtestada ministri määrusega valitsuse delegeeritud majandusajade komisjoni nõusolekul muid süsteemi pakendatud veeldatud naftagaasi maksimaalse jaemüügihinna kehtestamiseks. Maksimumhind hõlmab kojutoimetamise kulu.“

16 4. juuli 2014. aasta kuningliku dekreetseadusega 8/2014 majanduskasvu, konkurentsi ja tõhususe jaoks kiireloomuliste meetmete heakskiitmise kohta (Real Decreto-ley 8/2014 de aprobación de medidas urgentes para el crecimiento, la competitividad y la eficiencia, *BOE* nr 163, 5.7.2014, lk 52544) tunnistati muu hulgas kehtetuks seaduse 34/1998 neljas üleminekusäte ja dekreetseaduse 15/1999 artikkel 5.

17 Seaduse 34/1998 33. lisasäte, mida on muudetud kuningliku dekreetseadusega 8/2014, näeb ette:

„1. Tarbijatel, kellel on leping pakendatud veeldatud naftagaasi tarnimiseks balloonides, mille netokaal on 8 kg või rohkem, kuid vähem kui 20 kg, välja arvatud veeldatud naftagaasi segu kui kütuse jaoks kasutatavad balloonid, on õigus kojutoimetamisele.

Nii Pürenee poolsaarel kui ka igal saarel ja poolsaarevälisel territooriumil on veeldatud naftagaasi hulгимүүја, kellel on pakendatud veeldatud naftagaasi sektoris käibe poolest suurim turuosa, mis puudutab müüki balloonides, mille netokaal on 8 kg või rohkem, kuid vähem kui 20 kg, välja arvatud veeldatud naftagaasi segu kui kütuse jaoks kasutatavad balloonid, kohustatud gaasiballoonid vastava territooriumi piires koju toimetama igapähele, kes seda soovib.

2. [Kuju] toimetama kohustatud veeldatud naftagaasi hulгимүүјад määratakse kindlaks energiapoliitika ja kaevanduste peadirektori otsusega iga kolme aasta järel. See otsus avaldatakse riigi ametlikus väljaandes.

Kui turu areng ja sektori ettevõtluse struktuur seda nõuavad ja igal juhul iga viie aasta järel vaatab valitsus käesoleva sättega kehtestatud kohustuse täitmise tingimused uuesti läbi või otsustab kohustuse kehtetuks tunnistada.

3. Käesoleva seaduse artikli 38 sätetest olenemata kehtestab tööstus-, energeetika- ja turismiminister, niikaua kui turulepääsu ja konkurentsi tingimusi sellel turul ei peeta piisavaks, valitsuse delegeeritud majandusasjade komisjoni nõusolekul maksimaalsed jaemüügihinnad pakendatud veeldatud naftagaasile balloonides, mille netokaal on 8 kg või rohkem, kuid vähem kui 20 kg, ja mille taara kaalub rohkem kui 9 kg, välja arvatud veeldatud naftagaasi segu kui kütuse jaoks kasutatavad balloonid, kehtestades need hinnad konkreetsete väärtustena või süsteemi nende kindlaksmääramiseks ja automaatseks ajakohastamiseks. Maksimumhind hõlmab kojutoimetamise kulu.

4. Vaatamata eelnevatele lõigetele laieneb hulгимүүја kohustus balloonid lõikes 3 viidatud maksimumhinna eest vastaval territooriumil koju toimetada ka niisugustele balloonidele, mille taara kaalub vähem kui 9 kg, kui koju toimetama kohustatud veeldatud naftagaasi hulгимүүјал ei ole balloone, mille netokaal on 8 kg või rohkem, kuid vähem kui 20 kg ja mille taara kaalub rohkem kui 9 kg.

5. Veeldatud naftagaasi hulгимүүјад peavad andma energiapoliitika ja kaevanduste peadirektoraadile teabe, mida neilt küsitakse nende kohustuste täitmiseks, eelkõige eelnevates lõigetes viidatud kojutoimetamise kohustuse, veeldatud naftagaasi tarnete sooritamise ja maksimaalsete jaemüügihindade kohaldamise, uurimise ja järelevalve eesmärgil.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- 18 Eelotsusetaotlusest nähtub, et Repsol Butano ja DISA Gas esitasid Tribunal Supremole (Hispaania kõrgeim kohus) halduskohtumenetluse kohaselt kaebused korralduse IET/389/2015 peale.
- 19 Oma kaebuses väidab Repsol Butano, et pakendatud veeldatud naftagaasi (LPG) maksimumhindade kehtestamise süsteem, mida rakendatakse korralduse IET/389/2015 alusel, on vastuolus sektori liberaliseerimisega ja diskrimineeriv. DISA Gas väidab, et LPG balloonide kojutoimetamise kohustus kehtestatud maksimumhinna eest on diskrimineeriv, kuna see on igas Hispaania õigusaktidega kindlaks määratud piirkonnas kehtestatud ainult ühele ettevõtjale. Lisaks on see süsteem vastuolus sektori liberaliseerimise ja proportsionaalsuse põhimõttega. See soodustab ka konkurentsimoonutusi.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et korraldus IET/389/2015, mille eesmärk on eelkõige ajakohastada süsteemi pakendatud LPG maksimumsete müügihindade kindlaksmääramiseks, võeti vastu süsivesinike sektorit reguleerivate Hispaania õigusaktide alusel, see tähendab seaduse 34/1998 33. lisaette alusel, mis kehtestati kuningliku dekreetseadusega 8/2014.
- 21 See säte näeb ühelt poolt ette, et Ministro de Industria, Energía y Turismo (tööstus-, energeetika- ja turismiminister, Hispaania) kehtestab „niikaua, kui turulepääsu ja konkurentsi tingimusi sellel turul ei peeta piisavaks“, maksimaalsed müügihinnad LPG-le, mis on pakendatud balloonidesse, mille netokaal on 8–20 kg ja mille taara kaalub rohkem kui 9 kg. Selliste balloonide puudumisel kohaldatakse maksimaalseid müügihindu samuti muudele balloonidele.
- 22 Teiselt poolt näeb see säte ette kehtestatud hinnaga gaasiballoonide kojutoimetamise kohustuse. Kojutoimetamise kulu sisaldub maksimumhinnas. See kohustus kehtestatakse ettevõtjatele, kellel on 8–20 kg netokaaluga balloonidesse pakendatud LPG sektoris käibe poolest suurim turuosa Hispaania

Kuningriigi eri piirkondades nii Pürenee poolsaarel, Baleaari saartel ja Kanaari saartel kui ka Ceutas ja Melillas. Koju toimetama kohustatud ettevõtjate loetelu kehtestatakse energiapoliitika ja kaevanduste peadirektori otsusega iga kolme aasta järel. Seaduse 34/1998 33. lisasätte kohaselt vaatab valitsus selle kohustuse tingimused üle, „[k]ui turu areng ja sektori ettevõtluse struktuur seda nõuavad, ja igal juhul iga viie aasta järel“.

- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib lisaks, et enne kuningliku dekreetseaduse 8/2014 vastuvõtmist nähti juba seaduse 34/1998 muude sätetega ette võimalus kehtestada maksimaalne müügihind pakendatud LPG-le ja ka kojutoimetamise kohustus. Selle kohtu sõnul on neid meetmeid rakendatud ja pikendatud alates 1998. aastast ning seda vaatamata sellele, et asjakohased õigusnormid annavad neile selgelt ajutise iseloomu. Kõnealuste meetmete pikendamine niivõrd pikaks ajaks võib takistada uute ettevõtjate tulekut asjaomasele turule. Need ettevõtjad on olukorras, kus ettevõtja, kellel on suurim turuosa antud piirkonnas, pakub pakendatud LPG-d halduslikult kehtestatud maksimumhinna eest, mis sisaldab lisaks kojutoimetamise kulu.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et sellise maksimumhinna kehtestamine, mis sisaldab lisaks kojutoimetamise kulu, võib kujutada takistust uute ettevõtjate turule sisenemisele. Kui nad kasutaksid kergemaid balloone, millele ei kohaldata kehtestatud hindu, võiksid nad hinnad vabalt määrata. Tegelikult ei saaks nad siiski neist hindadest kõrvale kalduda, sest vastasel korral ei oleks nende toodete suhtes nõudlust, mis õigustaks vajalikke investeeringuid. Seega on põhjust arvata, et neil meetmetel on tegelikult turgu külmutav mõju, mis on vastuolus vaba konkurentsi tingimustega.
- 25 Põhikohtuasja meetmete kooskõla kohta liidu õigusega on kohus oma 20. aprilli 2010. aasta otsuses Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205) otsustanud, et direktiiviga 2003/55, mis reguleerib maagaasi turgu, ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis määravad üldistes majandushuvides maagaasi tarnimise hindade mõistliku taseme säilitamiseks kindlaks võrdlushinnad, eeldusel et need õigusnormid võtavad arvesse liberaliseerimise ja lõpptarbija kaitsmise eesmärgi ja et need on vajalikud ning piiratud kestusega.
- 26 Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) otsustas, et selles kohtuotsuses välja töötatud kriteeriumid kehtivad ka pakendatud veeldatud maagaasi turule, eeldusel et sel turul on ühendust puudutav aspekt, isegi juhul kui seda turgu konkreetselt reguleerivad liidu õigusnormid puuduvad.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et käesolevates kohtuasjades võib pakendatud veeldatud gaasi maksimaalse müügihinna kehtestamist pidada sotsiaalselt ebasoodsas olukorras tarbijate kaitse meetmeks, kuna selle eesmärk on tagada, et lõpptarbijale pakutav hind on mõistlikul tasemel. Sama kehtib ka kojutoimetamise kohustuse kohta. Seetõttu taotleavad need meetmed üldise majandushuvi eesmärgi ELTL artikli 106 tähenduses.
- 28 Siiski on need meetmed olemuselt üldised ja eristamata, sest need on kättesaadavad kõigile kasutajatele. Lisaks, kuigi asjakohastest õigusnormidest nähtub, et need meetmed on ajutise iseloomuga, kuna neid pikendatakse, kui „turulepääsu ja konkurentsi tingimusi sellel turul ei peeta piisavaks“, on need jõus olnud rohkem kui 18 aastat.
- 29 Seega on kaheldav, kas need meetmed on kooskõlas liidu õigusega, arvestades 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsuses Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205) välja töötatud kriteeriume ning proportsionaalsuse põhimõtet.

30 Neil asjaoludel otsustas Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas meede, millega kehtestatakse pakendatud veeldatud gaasi ballooni maksimumhind kaitsemeetmena sotsiaalselt ebasoodsas olukorras tarbijate jaoks, on kooskõlas [20. aprilli 2010. aasta kohtuotsusest Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205) tuleneva] väljakujunenud kohtupraktikaga ja proportsionaalsuse põhimõttega, kui alternatiivselt või koos esineb mõni järgnevalt loetletud asjaolu:

- meede võetakse üldiselt kõikide tarbijate jaoks ja määramata ajaks, „niikaua kui turupääsu ja konkurentsi tingimusi sellel turul ei peeta piisavaks“,
- meede on jõus olnud juba üle 18 aasta,
- meede võib aidata külmutada olukorda, kus konkurents on piiratud, takistades uusi ettevõtjaid turule sisenemast?

2. Kas pakendatud veeldatud gaasi kohustusliku kojutoomise meede kaitsemeetmena sotsiaalselt ebasoodsas olukorras või raskesti ligipääsetavates piirkondades elavate tarbijate jaoks on kooskõlas [20. aprilli 2010. aasta kohtuotsusest Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205) tuleneva] väljakujunenud kohtupraktikaga ja proportsionaalsuse põhimõttega, kui eelnevas küsimuses esitatud tingimused esinevad kas alternatiivselt või koos?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

31 Oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas proportsionaalsuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus sellised meetmed, mis on kõne all põhikohtuasjades ja mis kehtestavad maksimumhinna LPG-le, mis on pakendatud balloonidesse, mille netokaal on 8–20 kg ja mille taara kaalub rohkem kui 9 kg, ning nõuavad ettevõtjatelt, kellel on asjaomases sektoris asjaomasel geograafilisel turul suurim turuosa, gaasi kojutoimetamist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab selles kontekstis tingimustele, mis tulenevad 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsusest Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205).

32 Selles osas tuleb märkida, et selles kohtuasjas tegi Euroopa Kohus otsuse selle kohta, kuidas tõlgendada direktiivi 2003/55 ja eelkõige selle artikli 3 lõiget 2, milles reguleeritakse direktiivis käsitletavas maagaasi sektoris liikmesriikide sekkumist üldise majandushuvi tõttu. Sellega seoses on Euroopa Kohus võtnud seisukoha kriteeriumide suhtes, mis võimaldavad hinnata sellise meetme proportsionaalsust, mis seisneb lõpptarbijatele pakutava maagaasi võrdlushinna kindlaksmääramises.

33 Direktiiv 2003/55 tunnistati kehtetuks direktiiviga 2009/73 ning selle artikli 3 lõige 2 on sisuliselt identne direktiivi 2003/55 artikli 3 lõikega 2 ja seda on Euroopa Kohus tõlgendanud 7. septembri 2016. aasta otsuses kohtuasjas ANODE (C-121/15, EU:C:2016:637).

34 Nende kahe direktiivi kohaldamisalad on vastavalt määratletud kummagi direktiivi artiklis 1. Vastavalt neile sätetele kohaldatakse direktiive maagaasile, sealhulgas biogaasile, biomassist saadavale gaasile või muud liiki gaasile sel määral, kui neid gaase saab tehniliselt ja ohutult juhtida maagaasivõrku ja selle kaudu transportida.

35 Nagu Hispaania valitsus ja Euroopa Komisjon on Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades osutanud, ei ole LPG-d tehniliselt võimalik ohutult maagaasivõrku juhtida ja selle kaudu transportida. Seetõttu, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus õigesti märkis, tuleb järeldada, et liikmesriigi õigusnormid, mis reguleerivad ainult LPG müüki, ei kuulu direktiivi 2003/55 ega direktiivi 2009/73 kohaldamisalasse.

- 36 Sellest järeldub, et direktiivi 2003/55 artikli 3 lõige 2 ja direktiivi 2009/73 artikli 3 lõige 2, nagu Euroopa Kohus on neid tõlgendanud 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsuses Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205) ja 7. septembri 2016. aasta kohtuotsuses ANODE (C-121/15, EU:C:2016:637), ei ole põhikohtuasjade lahendamise seisukohalt asjakohased.
- 37 Eelotsusetaotluse esitanud kohus aga soovib teada, kuidas ta peab põhikohtuasjade meetmete suhtes kohaldama proportsionaalsuse põhimõtte järgimise hindamise kriteeriume, mis on välja töötatud 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsuses Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205).
- 38 Selles osas tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel lahendada tema menetluses oleva vaidluse. Seda arvestades peab Euroopa Kohus talle esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastama. Peale selle võib Euroopa Kohus arvesse võtta neid liidu õigusnorme, millele liikmesriigi kohus oma küsimustes ei ole viidanud (29. november 2018. aasta kohtuotsus baumgarten sports & more, C-548/17, EU:C:2018:970, punkt 22).
- 39 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et proportsionaalsuse põhimõtte kuulub liidu õiguse üldpõhimõtete hulka, mida peab järgima riigisisene õigusakt, mis kuulub liidu õiguse reguleerimisalasse või seda õigust rakendab (6. märtsi 2014. aasta kohtuotsus Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, punkt 34).
- 40 Käesolevates kohtuasjades on selge, et põhikohtuasjade meetmed võivad takistada uute ettevõtjate sisenemist nõrga konkurentsitasemega turule. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et sellised meetmed võivad seega piirata EL toimimise lepinguga tagatud põhivabadusi. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on siiski seisukohal, et need meetmed järgivad üldise majandushuvi eesmärki tagada sotsiaalselt ebasoodsas olukorras tarbijatele taskukohase hinnaga energiavarustus. Sellega seoses tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas arvestades nende piiravat mõju siseturule ja taotletavat eesmärki, on põhikohtuasjades kõne all olevad meetmed proportsionaalsed.
- 41 Tuleb märkida, et sellised meetmed, mis on kõne all põhikohtuasjades ja mis kehtestavad maksimumhinna kindlatesse balloonidesse pakendatud LGP-le ja kohustavad ettevõtjaid, kellel on asjaomasel sektoris asjaomasel geograafilisel turul suurim turuosa, neid koju toimetama, kujutavad endast takistust teenuseosutajate asutamisevabadusele direktiivi 2006/123 tähenduses ja kuuluvad selle direktiivi kohaldamisalasse.
- 42 Ühelt poolt määrab direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 2 punkt g sõnaselgelt kindlaks, et „kehtestatud [...] maksimumhinnad, millest teenuseosutaja peab kinni pidama“, on tegutsemise „nõuded“ direktiivi artikli 4 punkti 7 tähenduses, mille puhul on tegemist teenuseosutajate asutamisevabadust mõjutavate tingimustega (vt analoogia alusel 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Hiebler, C-293/14, EU:C:2015:843, punkt 51). Seevastu teatud ettevõtjatele sõltuvalt nende ettevõtjate turuosast pakendatud LPG-sektoris kehtestatud kojutoimetamise kohustus on direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 2 punkti h tähenduses „muu spetsiifiline teenus“, mida peab vastavalt liikmesriigi kohaldatavatele õigusnormidele osutama koos põhiteenusega, mis seisneb gaasi müügis.
- 43 Direktiivi 2006/123 artikli 2 lõike 2 punktist a koostoimes põhjendustega 17, 70 ja 72 nähtub selgelt, et kõik üldist majandushuvi pakkuvad teenused jäävad direktiivi kohaldamisalasse ning selle kohaldamisalasse ei kuulu üksnes mittemajandusliku üldhuvi teenused (vt selles osas 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsust Hiebler, C-293/14, EU:C:2015:843, punktid 43 ja 44).
- 44 Direktiivi 2006/123 artikli 15 lõikes 2 sätestatud nimekirjas loetletud tingimusi peavad hindama liikmesriigid. Vastavalt artikli 15 lõikele 1 võivad viimased siiski säilitada või vajaduse korral kehtestada oma õiguskorras sellised tingimused, eeldusel et need vastavad artikli 15 lõikes 3 sätestatud diskrimineerimiskeelu, vajalikkuse ja proportsionaalsuse tingimustele (vt selle kohta 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Hiebler, C-293/14, EU:C:2015:843, punkt 54).

- 45 Seega sätestab direktiivi 2006/123 artikli 15 lõige 3, et asutamisevabaduse piirang, mis tuleneb LPG maksimumhinna kehtestamisest ja kojutoimetamise kohustusest, võib olla õigustatud. Selleks nõuab nimetatud artikkel, et järgitaks tingimusi, mille eesmärk on tagada, et piirang ei oleks kodakondsuse alusel diskrimineeriv, oleks põhjendatud olulise avaliku huviga seotud põhjusega, oleks taotletava eesmärgi saavutamise tagamiseks sobiv, ei läheks nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale ning seda ei oleks võimalik asendada muude, vähem piiravate meetmetega, millega saavutataks sama tulemus (vt selle kohta 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Hiebler (C-293/14, EU:C:2015:843, punkt 55).
- 46 Ettevõtjate osas, kellele on tehtud ülesandeks üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine, nähtub lisaks direktiivi 2006/123 artikli 15 punktist 4, et artikli 15 lõikeid 1–3 kohaldatakse liikmesriigi õigusaktidele ainult niivõrd, kuivõrd nende kohaldamine ei takista õiguslikult ega faktiliselt nendele ettevõtjatele määratud eriülesannete täitmist.
- 47 Siiski, nagu tuleneb direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 4 sõnastusest, peavad artikli 15 punktis 3 sätestatud mittediskrimineerimise, vajalikkuse ja proportsionaalsuse tingimused olema täidetud, kuni see ei takista pädeva asutuse määratud üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamist.
- 48 Eelnevat arvestades ja andmaks eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse, tuleb asuda seisukohale, et viimane soovib teada saada, kas direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 3 punktis c ette nähtud proportsionaalsuse tingimust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus sellised liikmesriigi meetmed, mis on kõne all põhikohtuasjades ja mis kehtestavad maksimumhinna LPG-le, mis on pakendatud balloonidesse, mille netokaal on 8–20 kg ja mille taara kaalub rohkem kui 9 kg, ning nõuavad ettevõtjatel, kellel on asjaomasel sektoris asjaomasel geograafilisel turul suurim turuosa, gaasi kojutoimetamist.
- 49 Kuigi liikmesriigi kohtu ülesanne on hinnata, kas riigisisised meetmed on liidu õigusega kooskõlas, võib Euroopa Kohus siiski anda talle tarvilikke suuniseid tema menetluses oleva asja lahendamiseks (14. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Nestrade, C-562/17, EU:C:2019:115, punkt 36).
- 50 Käesoleva kohtuotsuse punktist 31 tuleneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib selles kontekstis eelkõige teada, kuidas kohaldada ja tõlgendada kriteeriume, mis on välja töötatud 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsuses Federutility jt (C-265/08, EU:C:2010:205), mis käsitleb liikmesriigi sekkumise proportsionaalsust maagaasi sektoris.
- 51 Nagu on käesolevas kohtuotsuses märgitud, reguleerib maagaasi sektorit direktiiv 2009/73. Viimase eesmärk on jätkata niisuguse täielikult ja tegelikult avatud ja konkurentsivõimelise maagaasi siseturu loomist, kus kõik tarbijad võivad vabalt valida oma tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid, mis tähendab, et maagaasi tarnehind peab kujunema üksnes pakkumise ja nõudluse vastastikuse toime tulemusel (vt selle kohta 7. septembri 2016. aasta kohtuotsus ANODE, C-121/15, EU:C:2016:637, punkt 26).
- 52 Lisaks on Euroopa Kohus otsustanud, et piirang, mis tuleneb liikmesriigi sekkumisest maagaasi müügihindadesse, peab selleks, et olla kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, olema kindlasti piiratud kestusega, mis ei ületa seda, mis on vajalik taotletava üldise majandushuvi eesmärgi saavutamiseks (vt selle kohta 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsus Federutility jt, C-265/08, EU:C:2010:205, punktid 33 ja 35).
- 53 Need kaalutlused kehtivad ka direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 3 punktis c ette nähtud proportsionaalsuse tingimuse suhtes.

- 54 Seega on liikmesriikidel õigus säilitada või vajaduse korral kehtestada sedalaadi nõudeid, nagu on sätestatud direktiivi 2006/123 artikli 15 lõikes 2, tingimusel et need vastavad artikli 15 lõikes 3 osutatud mittediskrimineerimise, vajaduse ja proportsionaalsuse tingimustele (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Rina Services jt, C-593/13, EU:C:2015:399, punkt 33).
- 55 Siiski võib sellise tingimuse proportsionaalsuse põhimõttele vastavuse hindamine ajas varieeruda sõltuvalt asjaomasest turust ja selle arengust. Lisaks tuleb vältida, et direktiivi 2006/123 artikli 15 lõikes 2 osutatud tingimustest mõne säilitamine takistaks kestvalt siseturu väljakujundamist.
- 56 Sellega seoses peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama, kas ja millises ulatuses on ametiasutustel liikmesriigi õiguse alusel kohustus perioodiliselt ja lühikeste ajavahemike järel üle vaadata oma sekkumise vajadus ja selle viisid lähtuvalt asjakohase turu arengust (20. aprilli 2010. aasta kohtuotsuses Federutility jt C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 35).
- 57 Selles osas nähtub eelotsusetaotlusest, et seaduse 34/1998 33. lisasättes, mida on muudetud kuningliku dekreetseadusega 8/2014, on sätestatud, et tööstus-, energia- ja turismiminister kehtestab LPG müügi maksimumhinnad „niikaua kui turulepääsu ja konkurentsi tingimusi sellel turul ei peeta piisavaks“. Lisaks nähtub sellest sättest, et kojutoimetamise kohustus vaadatakse läbi, kui „[k]ui turu areng ja sektori ettevõtluse struktuur seda nõuavad, ja igal juhul iga viie aasta järel“.
- 58 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kontrollima, kas liikmesriigi õigusnorm vastab käesoleva kohtuotsuse punktis 56 osutatud perioodilise läbivaatamise nõudele.
- 59 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et liikmesriigi kohaldatav õigus näeb ette LPG müügi maksimumhinna regulaarsete ajavahemike järel kohandamise mehhanismi, et see kajastaks kulumuutusi, ning selle kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne. Nagu Euroopa Kohus on otsustanud, ei saa sellist mehhanismi, mis hõlmab ainult perioodilist tariifide taseme läbivaatamist ega käsitle riigi hindadesse sekkumise vajadust ega viise, samastada asjakohase meetme kestuse piiramisega (7. septembri 2016. aasta otsus kohtuasjas ANODE, C-121/15, EU:C:2016:637, punkt 62).
- 60 Järgmiseks tuleb rõhutada, et eelotsuse taotlustes viidatud asjaolu, et sellised meetmed, nagu on kõne all põhikohtuasjades, on vaatamata nende ajutisele iseloomule Hispaanias jõus alates 1998. aastast, ei võimalda iseenesest teha järeldust, et need meetmed ei ole sobivad. Nimelt ilmneb seisukohtadest, mille Hispaania valitsus on Euroopa Kohtule esitanud, et Hispaanias on balloonidesse pakendatud LPG turg maagaasi turu laienemise tõttu languses. Müügi vähenemine suurendab sellel turul tegutsevate ettevõtjate kulutusi ja muudab raskemaks selliste uute konkurentide asutamise, kes võiksid hinnasurvet avaldada. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on neid asjaolusid kontrollida ja võtta neid arvesse põhikohtuasjades kõne all oleva meetme proportsionaalsuse hindamisel.
- 61 Lisaks, Euroopa Kohtu käsutuses oleva teabe järgi kohaldatakse kehtestatud hinda ja kättetoimetamise kohustust üksnes LPG-le, mis on pakendatud balloonidesse, mille netokaal on 8–20 kg ja mille taara kaalub rohkem kui 9 kg. Muude gaasimahutitega kauplemisel sellised kohustused puuduvad. Selles osas peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas põhikohtuasjades kõne all olevad meetmed vähendavad reguleerimata LPG-ga kauplemise kasumlikkust või muudavad selle olematuks. See oleks nii eelkõige juhul, kui maksimumhind, mis on ette nähtud asjakohastes Hispaania õigusnormides, on turuhinnast oluliselt madalam, nagu põhikohtuasjade kaebajad väidavad.
- 62 Viimaks, proportsionaalsuse tingimust tuleb hinnata ka seoses meetme isikulise kohaldamisalaga ning täpsemalt soodustatud isikutega (20. aprilli 2010. aasta kohtuotsus Federutility jt, C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 39).

- 63 Sellega seoses nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et vaidlusalused meetmed puudutavad kodutarbijaid ning mitte ettevõtjaid, mis vastab nendega taotletavale eesmärgile tagada sotsiaalselt ebasoodsas olukorras tarbijatele taskukohase hinnaga energiavarustus.
- 64 Lisaks on selge, et kodutarbijad saavad kasu põhikohtuasjades vaidlusalustest meetmetest, hoolimata sellest, kas nad on sotsiaalselt ebasoodsas olukorras või kas nad elavad piirkonnas, mis on raskesti ligipääsetav või LPG jaotuspunktidest kaugel. Kuigi see tingimus võib põhimõtteliselt olla tõendiks selle kohta, et need meetmed lähevad kaugemale sellest, mis on nende eesmärgi saavutamiseks vajalik, ei pruugi proportsionaalsuse põhimõtte siiski tingimata takistuseks olla sellele, et vaidlusalused meetmed puudutavad kõiki kodutarbijaid (vt selle kohta 20. aprilli 2010. aasta kohtuotsus Federutility jt, C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 40). Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab uurima, kuivõrd on selles kontekstis võimalik ja soovitatav võtta meetmeid, mis on täpsemini suunatud sotsiaalselt ebasoodsas olukorras tarbijatele. Asjakohased tegurid selles osas on põhikohtuasjade kaebajate ja Hispaania valitsuse argumentid alternatiivsete meetmete vastuvõetavuse ja selliste meetmete võimaliku majandusliku mõju kohta.
- 65 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2006/123 artikli 15 lõike 3 punktis c sätestatud proportsionaalsuse tingimust tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus meetmed, mis on kõne all põhikohtuasjades ning mis kehtestavad maksimumhinna ballooni pakendatud LPG-le ja kohustavad teatud ettevõtjaid selle gaasi koju toimetama, tingimusel et need meetmed kehtivad üksnes piiratud aja jooksul ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik taotletava üldise majandushuvi eesmärgi saavutamiseks.

Kohtukulud

- 66 Kuna põhikohtuasjade poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul artikli 15 lõike 3 punktis c sätestatud proportsionaalsuse tingimust tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised meetmed, mis on kõne all põhikohtuasjades ning mis kehtestavad maksimumhinna pakendatud veeldatud naftagaasi balloonile ja kohustavad teatud ettevõtjaid seda gaasi koju toimetama, tingimusel et need meetmed kehtivad üksnes piiratud aja jooksul ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik taotletava üldise majandushuvi eesmärgi saavutamiseks.

Allkirjad